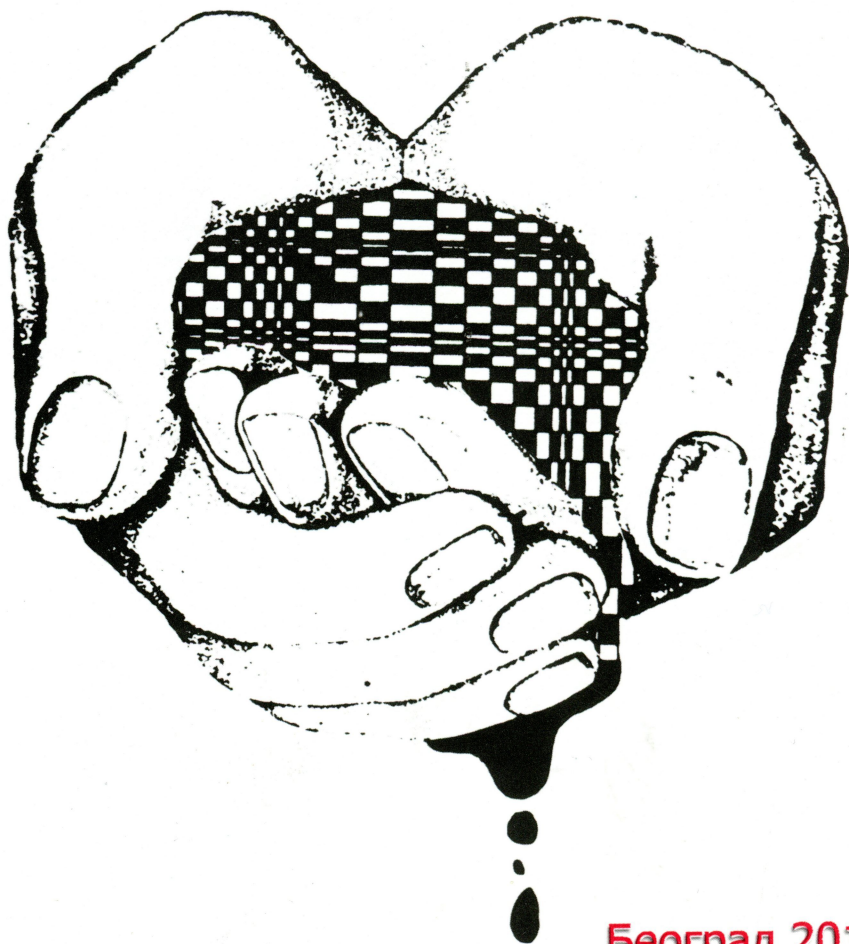

Етнографски институт САНУ
Зборник 27

Теренска истраживања – поетика сусрета

Field work – Poetics of Encounters

Београд 2012

ISBN 978-86-7587-068-5

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA

Collection of Papers, Volume 27

Fieldwork – Poetics of Encounters

Editor in chief:
Dragana Radojičić

Editor:
Milina Ivanović-Barišić

International editorial board:
Radost Ivanova, Elephterios Alexakis, Peter Slavkovsky, Karl Kaser, Gabriela
Kilianova, Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik, Marina Martynova,
Fernando Diego Del Vecchio, Kjell Magnusson

Editorial board:
Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Srđan Radović, Aleksandra
Pavićević, Lada Stevanović, Ildiko Erdei, Jelena Jovanović

The reviewers:
Jovanka Radić, Miroslava Lukić Krstanović, Ljiljana Gavrilović, Ivica Todorović,
Mladena Prelić, Zorica Divac

Secretary:
Marija Đokić

The Content of the publication was accepted
at the Institute of Ethnography SASA, June 11th 2012

BELGRADE 2012

Теренска истраживања – поетика сусрета

Главни и одговорни уредник:

Драгана Радојичић

Уредник:

Милина Ивановић-Баришић

Међународни уређивачки одбор:

Радост Иванова, Елефтериос Алексакис, Петер Славковски, Карл Касер, Габриела
Килианова, Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник, Марина
Мартинова, Фернандо Диего Дел Векио, Шел Магнусон

Уређивачки одбор:

Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Срђан Радовић,
Александра Павићевић, Лада Стевановић, Илдико Ердеи, Јелена Јовановић

Рецензентски тим:

Јованка Радић, Мирослава Лукић Крстановић, Љиљана Гавриловић, Ивица
Тодоровић, Младена Прелић, Зорица Дивац

Секретар уредништва:

Марија Ђокић

Садржај Зборника бр. 27 усвојен је на седници Редакције Етнографског института
САНУ одржаној 11. јуна 2012. године

БЕОГРАД 2012

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011-2636-804
eisanu@sanu.ac.rs
www.etno-institut.rs

Лектор и коректор:
Софија Милорадовић

Превод:
Јелена Чворовић
аутори текстова

На корицама графика
Ранка Маскарелија

Техничка припрема:
Љиљана Гавриловић

Штампа:
Академска издања
Београд

Тираж:
500 примерака

Радови сарадника ЕИ САНУ у овом Зборнику су са
пројеката: 177026, 177027 и 177028, које у целини финансира
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Садржај Summary

Милина Ивановић-Баришић, <i>Теренска истраживања – поетика сусрета</i>	7
Љиљана Гавриловић, <i>О успоменама, херојима и путовањима. Клод Леви-Строс на терену</i>	15
Ljiljana Gavrilović, <i>On Memories, Heroes and Voyages. The Fieldwork of Claude Levi-Strauss</i>	26
Бојан Жикић, <i>Произвођење научног знања истраживачким методима теренског рада у етнологији и антропологији</i>	27
Bojan Žikić, <i>Producing Scientific Knowledge by Using Fieldwork Research Methods in Ethnology and Anthropology</i>	44
Мирко Благојевић, <i>Статистички показатељи религиозности и ревитализација православља: стварност или мит</i>	45
Mirko Blagojević, <i>Statistical Indicators of Religiosity and Revitalization of Christian Orthodoxy: Reality or Myth</i>	76
Драгана Радојичић, <i>Примена архивске грађе у етнологији</i>	77
Dragana Radojičić, <i>Application of Archive Sources in Ethnology</i>	86
Душан Дрљача, <i>Поновљена теренска испитивања етничке микрозаједнице. Вислани у Остојићеву (Банат)</i>	87
Dušan Drljača, <i>Diachronic Fieldwork of an Ethnic Micro Community in Ostojićevo</i>	114
Naško Križnar, <i>Kamera na etnološkem terenu</i>	115
Нашко Крижнар, <i>Камера на етнолошком терену</i>	123
Naško Križnar, <i>Ethnological Fieldwork through Camera Lens</i>	124
Љупчо Ристески, <i>Essay on Festivities. Transformation of the Holiday Calendar in the Republic of Macedonia from 1991 until the present</i>	125
Љупчо С. Ристески, <i>Трансформација празничног календара у Републици Македонији од 1991. године до данас</i>	140
Софија Милорадовић, <i>Лингвистички атласи – „централни инструмент“ савремене дијалектологије</i>	141
Sofija Miloradović, <i>Linguistic Atlases – “The Central Instrument” of the Contemporary Dialectology</i>	151
Станислав Станковић, <i>О аутохтоним српским народним говорима на тлу Републике Македоније. Истраживање, стање, перспектива</i>	153

Stanislav Stanković, <i>On Serbian Autochthonous Folk Dialects in the Republic of Macedonia Research. Present State of the Affairs and Perspective</i>	166
Биљана Сикимић, <i>Тимски теренски рад Балканолошког института САНУ. Развој истраживачких циљева и метода</i>	167
Biljana Sikimić, <i>Team Fieldwork at the Institute for Balkan Studies of SASA. Development of Research Goals and Methods</i>	198
Димитрије О. Големовић, <i>Истраживач на „терену“ – „терен“ у истраживачу</i>	199
Dimitrije O. Golemović, <i>The Researcher on "The Field" – "The Field" in The Researcher</i>	203
Марта Стојић, <i>Метода посматрања са учествовањем. Пример Социјалног центра Рог, Љубљана</i>	205
Marta Stojić, <i>Participant-Observation Method. An Example of Social Center Rog in Ljubljana</i>	212
Боса Росић, <i>Етно-парк Сирогојно. Идеја, истраживање, реализација</i>	213
Bosa Rosić, <i>Ethno-Park Sirigojno. Idea, Research, Realization</i>	227
Живка Ромелић, <i>Легенде о злату и друге приче</i>	229
Živka Romelić, <i>Legends About Gold and Other Stories</i>	234

Милина Ивановић-Баришић

Етнографски институт САНУ
Београд

Теренска истраживања – поетика сусрета

У овој свесци Зборника, насловљеној *Теренска истраживања – поетика сусрета*, јавности су представљени прилози аутора, заправо – њихова промишљања на тему теренских истраживања. Садржај ове свеске чине радови произашли из циклуса предавања одржаних у Етнографском институту САНУ, као и радови припремљени за ову прилику. Циклусом предавања *Етнолошко / антрополошко преиспитивања: перспективе теренских истраживања*, који је одржан током 2008. и 2009. године, обновљена је пракса јавног представљања рада Института широј јавности, потиснута у једном периоду.

Насловљавајући овај темат *Теренска истраживања – поетика сусрета* (испитивача са испитаницима), жеља приређивача је била да се сагледа стање и барем делимично наговести будућност теренских истраживања као веома важног сегмента научног рада за већину хуманистичких и друштвених наука. У овој свесци представљени су радови етнолога, антрополога, социолога, лингвиста, музеолога, музиколога из Србије, Словеније и Македоније, у којима се из угла интересовања њихових аутора разматра предметна проблематика.

Дуго је теренски рад био истраживачима основни метод прикупљања података. Генерације истраживача су на терену градиле своје искуство и утемељавале своје знање. Терен се у етнографским и, касније, етнолошким истраживањима некако увек подразумевао као значајан и незаобилазан начин прикупљања искуствених чињеница о свему што се приликом боравка на једном месту може видети и сазнати, а првенствено – у складу са унапред одређеним истраживачким опредељењем или препоруком за одређену тему. Вероватно је слична ситуација и у сродним дисциплинама чију базу истраживања чине (усмерени) разговори на терену и на тај начин прикупљени подаци о народном животу, обичајима, свакодневици и сл. Поред неспорног значаја који се приписивао и који се приписује прикупљању искуствених чињеница у директном контакту, помало зачуђује чињеница да се сматра(ло) да се истраживачев рад на терену подразумева и да за њега није потребна никаква нарочита обука. Отуда можда и донекле приметно занемаривање чињенице да је почетницима у овом послу неопходно упућивање од стране искуснијих колега у методологију теренског рада. Слично се може констатовати и за истраживачки поступак приликом прикупљања података,

јер, чини се, некако се подразумева(ло) да сваки истраживач поседује истраживачки дар и да се то на неки специфичан начин не може научити, изузев кроз сопствено искуство.

Боравак истраживача на терену и сусрет са „живом лабораторијом“ од суштинске је важности за разумевање многих појава и социјалних односа у друштву. Иако се у једном временском периоду теренски рад помало потискивао, чини се да новија истраживања све више показују да сагледавање „живе лабораторије“ ипак није превазиђено, али да се због турбуленција које су се у друштву догађале током протеклих нешто више од пола века истраживања морају прилагођавати новонасталим околностима, како би била сврсисходна и да би ваљано одговорила постављеним задацима. Стога и јесмо све чешће у прилици да тереном сматрамо и неке облике комуникације који су у ранијим периодима били потпуно непознати, а што се пре свега односи на средства масовних комуникација и „производа“ који она нуде.

Сваки истраживач пре него што крене на терен, или већ у фази припрема, има нека лична очекивања која су резултат зараћања у свет „живих“ извора. Увек се изнова поставља питање одговарајуће улоге терена у истраживачком процесу, а пре свих – да ли је примењена одговарајућа методологија, те је затим ту и неизбежно питање личног односа према теми и испитаницима. Наравно, притом се не сме испустити из вида чињеница да доза субјективности увек постоји, колико год се истраживач трудио да буде објективан, ако ни због чега другог а оно због чињенице да је то ипак субјективно истраживачево виђење друштвених процеса и чињеница на којима се они заснивају. Од изузетног значаја је и настојање да се одгонетне систем вредности испитаника, који је начешће различит од испитивачевог.

У раду ове врсте очекивања понекад буду у потпуности испуњена, а понекад доживе потпуни дебакл. У сваком случају, током истраживачког процеса (припрема и самог рада са испитаницима) израњају безбројна питања и дилеме: да ли сам био довољно припремљен и обавештен, да ли сам у разговору био јасан, да ли сам и где погрешно када су истраживачка очекивања мало или нимало остварена. Велика је вероватноћа да ће и у будућности – боље речено, докле год се буду бавили темама које захтевају сусрете са другима да би се прикупили подаци важни за сопствена закључивања – истраживачи бити у дилемама да ли је увек све учињено на прави начин.

Неизбежно питање са којим се суочавају истраживачи у мање или више свим научним дисциплинама којима је теренски рад неопходан за научно просуђивање јесте оно да ли теренски рад представља искључиво сећање повезано са прошлошћу, или се може повезати и са садашњошћу, а да се притом не изгуби реалан однос према проживљеној стварности. Колико се ова истраживања могу сматрати валидним ако се не посматрају у ширем друштвеном контексту, с обзиром на промене које су се не само у прошлости

догађале, а чије последице нису само видљиве него су и опомињуће, а у неким сегментима – и забрињавајуће? Стога има реалног оправдања за следеће питање. Има ли теренски рад будућност у оном смислу у којем га већина истраживача познаје, и како ће та будућност изгледати с обзиром на то да су већ многи простори Србије деаграризовани, али и депопулизовани, а преостали становници су умногоме са промењеним навикама и схватањима? Ту је и неизбежно питање о томе како се у заједници хуманистичких и друштвених наука у садашњим условима третирају посете „живим изворима“ – као пожељно или мање пожељно истраживачко одредиште? Наравно да је у том корпусу и мноштво питања која се никада јавно не изговарају, а на која се, у крајњој истанци, ипак очекује одговор!

Имајући у виду све веће проблеме са којима се истраживачи сусрећу у оваквој врсти рада, оправдано је и питање које се односи на параметре који су одлучујући при одабиру и коначном доношењу одлуке о томе који ће се терен за одабрану тему истражити. У корпус истраживачких недоумица свакако да улазе и следећа питања: шта се збива при сусрету истраживача с „далеким“ или „блиским“ Другим на терену, те колико би тај сусрет требало оптимално да траје; какав је однос између истраживача (испитаника) и истраживаних (испитиваних); на шта би истраживач требало да обрати пажњу при теренском раду – на друштвене структуре, или на свакодневне конкретне поступке људи, или на обе ове категорије? Тако, на пример, у новијим проучавањима миграција и њихових последица, па самим тим и промена / очувања идентитета, подразумевало би се теренско испитивање не само средине у коју се досељава (средина уселавања), већ и завичајне стране и становника тих предела (простор иселавања).

Свакако да у истраживачком процесу нису неважне теренске технике и методологија теренског рада које су општеприхваћене у научноистраживачком раду, а које се углавном и примењују при теренском раду и за које се очекује да су познате сваком теренском истраживачу – посматрање, интервју, анкета, суделовање. Једно од питања које тражи одговор (а можда је то више дилема) односи се на статус самог истраживача у истраживању, односно – на потребу или неопходност његовог физичког измештања, или се пак истраживач одлучује да прихвати и неке другачије начине прикупљања података и доласка до циља. Можда као илустративан пример може да послужи прикупљање и анализа SMS порука! Истраживачко искуство у анализи ове врсте грађе показује да садржаји ових порука могу ваљано послужити за анализу и доношење валидних закључака.

Прикупљање искуствених чињеница о различитим социокултурним феноменима подстакнуто је било оснивањем етнолошких институција

(Етнографски музеј, Катедра за етнологију (данас – и антропологију), Етнографски институт), тако да су у једном периоду спровођена интензивнија антропогеографско-етнографска проучавања различитих предеоних области, што је омогућило формирање солидног корпуса разноврсне грађе, која служи (и поред многих оспоравања!) као полазна основа у многим савременим етнолошко-антрополошким истраживањима. Усмеравање интересовања ка новим темама, нарочито током последње декаде 20. века, утицало је на померање значења појма теренског рада.

У складу са новим тенденцијама, под тереном се не подразумева само боравак у неком месту ради сабирања података путем посматрања и учествовања у неком догађају, или пак путем разговора са мештанима. У том смислу се последњих година у антрополошкој науци све чешће налази на радове чији аутори закључке формирају на основу извора који нису утемељени на „класичном“ теренском раду, већ на изворима као што су интернет, штампани и електронски медији, и томе слично. Као при сваком истраживању, намеће се питање квалитета података (а можда је у питању пре оцена њихове употребљивости) црпљених из ове врсте извора, њиховог упоређивања са подацима прикупљеним кроз класичан теренски рад, као и закључака који из такве анализе произилазе, или је, можда ипак, све само одраз традиционалног схватања предмета истраживања. Ипак, неопходно је имати у виду да ново време отвара нове могућности, па не треба олако прелазити преко оваквих чињеница, али и преко сазнања да када се направи прави одабир грађе, истраживачки резултати бивају сасвим задовољавајући.

У свим наукама које се баве проучавањем друштва и процеса који се у њему одвијају, благовремено истраживачко реаговање изузетно је значајно, јер се само на тај начин омогућава да у вези са датим појавама остане неки оновремени траг, користан за будући истраживачки / стручни / научни рад. Правовремено и одговарајуће бележење чињеница показује се као веома битно за свеобухватно сагледавање многих друштвених, културних, религијских и њима сличних процеса у друштву. Благовремено обављена истраживања су нарочито значајна у области тзв. нематеријалног културног наслеђа, јер свако кашњење у оваквој врсти истраживања значи заборав и немогућност каснијег сазнавања и реконструкције.

У овом кратком уводном тексту изнета су само нека од питања и дилема која су подстакла организаторе да покрену серију предавања на тему теренских истраживања и касније преточе у тематски зборник радова *Теренска истраживања – поетика сусрета*. Чини се да број радова који се објављују овом приликом сведочи о оправданости теме, као и о очекивањима да се добију – ако не потпуни а оно барем делимични – одговори на питања која многи истраживачи постављају сами себи, или одговори на дилеме које

се појављују у разговорима с другима. Представљени радови у Зборнику само делимично попуњавају празнину која се у етнолошкој и антрополошкој науци осећа у вези са темом теренских истраживања. На овом месту нису, а то и није био циљ, обухваћени сви аспекти предметне проблематике, већ су се одговори тражили само на нека од питања значајних за етнологију, антропологију, музеологију, етнолингвистику, дијалектологију, социоллингвистику, социологију, етномузикологију.

Упознавање са истраживачким резултатима на тему теренских истраживања започиње са радом **Љиљане Гавриловић**, насловљеним *О успоменама, херојима и путовањима: Клод Леви-Строс на терену*. Рад се заснива на анализи искустава Леви-Строса током истраживања у Бразилу, Бурми и Источном Пакистану (данас Бангладеш). У раду се указује на то да је англосаксонски концепт истраживања само један од путева у теренском истраживању и анализи добијених резултата. Истовремено, ауторка показује колики је Леви-Стросов утицај на савремено популарно поимање антропологије, у чијем је центру антрополог као акциони херој.

Присутност истраживача на местима и међу људима који представљају референтни оквир истраживања неопходна је у одређеним ситуацијама, а резултати теренског истраживања требало би да пруже јаснији и непосреднији увид у оно што истражујемо. У том смислу, **Бојан Жикић** у раду *Произвођење научног знања истраживачким методама теренског рада у етнологији и антропологији* разматра ограничења научног знања које истраживач стиче теренским радом. Као важне ограничавајуће категорије у сагледавању вредности и значаја прикупљених чињеница, аутор истиче, поред контекстуалности као – по његовом мишљењу – општег места у одређивању таквог знања, још три категорије ограничења: време, непосредност и статистичку релевантност истраживања.

У готово три последње деценије, у нашем друштву је веома актуелизовано питање религиозности. У радовима, а посебно оним социолошки оријентисаним, често се поставља питање броја верника у посткомунистичким и православним земљама. Ово питање се разматра и у раду *Статистички показатељи религиозности и ревитализација православља: стварност или мит*. Аутор **Мирко Благојевић** покушава да на то питање пронађе одговор на примеру Србије и Русије. Он у разматрање узима и анализира бројне резултате емпиријске евиденције, а све у настојању да пронађе критеријум или скуп критеријума који на најбољи начин подражавају религиозност на – како то аутор истиче – православном религијско-црквеном простору.

Рад у архивима као један од видова теренског рада у етнолошкој науци, у приличној је мери запостављен и препуштен ентузијазму појединца. Малобројни су истраживачи који су свој професионални рад усмерили ка

претраживањима архивских фондова. Стога је рад **Драгане Радојичић** – *Примена архивске грађе у етнологији* у датом смислу веома значајан. У раду се указује на значај података похрањених у архивима за боље разумевање одређених културних феномена.

Поновљена истраживања су веома значајна за етнолошко / антрополошко струку, јер омогућавају праћење једне заједнице или појаве у дужем временском периоду, као и праћење промена насталих у тој заједници. Истовремено, то је и могућност да се провери објективност закључака донетих у ранијим истраживањима. Оваква истраживања су веома значајна, али су у досадашњој истраживачкој пракси ретко примењивана. Стога рад *Поновљена теренска испитивања етничке микрозаједнице: Вислани у Остојућевоу (Банат)*, аутора **Душана Дрљаче**, указује на све предности оваквог рада, али и на неопходност детаљне припреме и стварања одговарајућих предуслова за обављање ваљаног истраживања.

У етнолошко / антрополошкој науци, у Србији на значају све више добијају аудио-визуелна истраживања, која, чини се, још увек нису на прави начин искоришћена. **Нашко Крижнар**, који је већи део свог радног века посветио овој проблематици, у раду насловљеном *Камера на етнолошком терену (Kamera na etnološkom terenu)* приближио нам је значај и корисност употребе камере у етнолошким истраживањима.

У раду *Есеј о празницима: трансформација празничног календара у Републици Македонији од 1991. године до данас (Essay on Festivities: Transformation of the Holiday calendar in The Republik of Mecedonia from 1991 until the present)*, **Љупчо Ристески** анализира динамику осмишљавања празничног календара у Републици Македонији од 1991. године (време након осамостаљивања ове републике и стварања засебне државе) до 2008. године. Аутор нам у раду дочарава климу у македонском друштву у овом периоду, те мотиве за формирање празничног календара као репрезента савремене македонске државе.

У раду под насловом *Лингвистички атласи – „централни инструмент“ савремене дијалектологије* указује се на значај лингвистичких атласа као највишег домета лингвогеографије. **Софија Милорадовић** истиче да резултати рада на прикупљању података за израду лингвистичких карата често показују путеве кретања промена у језику, што опет указује на то колико је теренски рад важан и за друге хуманистичке науке, као полазна основа у истраживањима. Наиме, прикупљени подаци могу бити од значаја и за друге струке, јер су у бити реалан показатељ промена у друштвеном животу уже / шире заједнице. У савременој дијалектологији се лингвистички атласи сматрају „централним инструментом“ у регистрању говора једне заједнице.

Говори стариначког српског становништва, претежно настањеног у Доњем Пологу, Скопској Црној Гори и широј кумановској регији, тема су разматрања у раду *О аутохтоним српским народним говорима на тлу Републике Македоније: истраживање, стање, перспектива*. **Станислав**

Станковић у поменутом раду представља резултате својих истраживања аутохтоних српских говора у Републици Македонији и упозорава на то да су ови говори под све већим утицајем македонског језика. Процес замене језика у приличној мери представља резултат интеграције српског становништва у македонски социокултурни простор, као и појачаног наметања, али и прихватања – како аутор истиче, македонског стандардног језика као јединог комуникацијског кода у свакодневном и радном окружењу.

Почев од средине деведесетих година 20. века, у Србији започињу етнолингвистички усмерена истраживања. Како су она обављана, које су методе коришћене, који су простори и временски периоди обухватани у истраживањима – о томе нас обавештава **Биљана Сикимић** у раду *Тимски теренски рад Балканолошког института САНУ: развој истраживачких циљева и метода*. Теренска истраживања која су обављана у последње две деценије махом су била тимска и покушавала су да обједине резултате и примене методологије англосаксонске антрополошке лингвистике и руске етнолингвистичке школе. Ауторка напомиње да се у истраживањима користе и резултати сродних дисциплина, при чему се испитују и границе интердисциплинарности.

Етномузиколози су, као уосталом и друге хуманистичке и друштвене науке почели да проширују предмет својих интересовања и истраживања. Приметно је у том смислу повећано интересовање за феномен назван *world music*. Музике света, како истиче **Димитрије Големовић**, постале су занимљиве и као предмет озбиљнијих истраживања. Истовремено аутор напомиње да је свако „методолошко ширење“, односно „богаћење“ предмета истраживања етномузикологији нужно да би се она даље развијала као наука. С друге стране, како се у раду *Истраживач на „терену“ – „терен“ у истраживачу* – истиче, етномузикологија би се без својих „основних метода“ тешко могла бавити било којим проблемом који је заокупља као дисциплину.

Антрополошки теренски рад може се посматрати са различитих аспеката. **Марга Стојић** свој поглед на ову тему гради са становишта лингвистичке антропологије и излаже га у раду *Метода посматрања са учествовањем: пример социјалног центра „Рог“ у Љубљани*. На примеру Социјалног центра *Рог* у Љубљани анализирају се извесне тешкоће концептуализације теренског рада, са посебним освртом на методу посматрања са учествовањем, као и на проблеме који настају у преносу сазнања стеченог на терену онима којима је тај терен непознат. Проблем настаје приликом коришћења података прикупљених у истраживању, а обично се превазилази свођењем описа на неки заједнички именитељ. Како се у раду истиче, претварање контекста који се односи на проучавану заједницу у знак разумљив члановима заједнице из које истраживач потиче неопходно је ради међусобног разумевања. Овај поступак олакшавају одређене друштвене конвенције које дефинишу ефикасан пут да се замишљено и оствари.

Већ током шездесетих година 20. века у нашој земљи се актуелизује питање окупљања репрезентативних архитектонских објеката народног

градитељства на једном месту, односно – формирање музеја на отвореном, тзв. етно-паркова. **Боса Росић** се осврће на ову тему у раду *Етно парк Сирогојно: од идеје, преко истраживања, до реализације*, и прати развојни пут формирања садашњег Музеја на отвореном „Старо село“ у Сирогојну. На овим просторима није било лако, а то се показало и на примеру изградње етно-парка, остварити замишљену идеју. Захваљујући упорности, али у појединим тренуцима и ентузијазму сарадника на пројекту заживела је идеја о етно-парку – једином музеју такве врсте у нашој земљи.

Приликом теренских истраживања често се чују подаци на теме које понекад јесу а понекад и нису предмет директних разговора. Рад *Легенде о злату и друге приче Живка Ромелић* заснива на подацима који се односе на легенде о злату, као неке од најраширенијих митских прича у североисточној Србији, а затим и на причама о светим местима из крушевачког краја, као и на поукама које се из њих могу извући. Искуства која се у тим приликама стичу врло су занимљива, јер су истраживачи понекад у прилици да не осећају добродошлицу у комуникацији. Истраживачко искуство је веома битно у превазилажењу неспоразума када се истраживач налази са задатком у познатом или пак у непознатом окружењу.

Радовима који су представљени у овој свесци Зборника, *Теренска истраживања – поетика сусрета* испитивача са испитаницима, проблематика теренских истраживања посматрана је са аспекта различитих научних дисциплина, па самим тим – и из различитих методолошких углова. Истовремено, иницирана су различита питања повезана са теренским радом, као и одређене истраживачке недоумице које производе из услова у којима се у последњим деценијама обављају оваква истраживања. Ипак, и поред одређених негативности које прате теренски рад, чини се да је сусрет са стварношћу и боравак у „живој лабораторији“, односно – сусрет са „говорном“ стварношћу, нешто непоновљиво у истраживачком раду, на шта упућују и радови представљени у овом зборнику.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39:001.8(082)
316.74:39(082)

ТЕРЕНСКА истраживања-поетика сусрета / уредник
Милина Ивановић-Баришић ; [превод Јелена Чворовић].
- Београд : Етнографски институт САНУ, 2012 (Београд
: Академска издања). - 235 стр. : илустр. ; 24 см. -
(Зборник / Етнографски институт САНУ ; 27)

На спор. насл. стр.: Fieldwork-Poetics of Encounters. -
Тираж 500. - Саопштење редакције Етнографског
института САНУ: стр. 237. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. -
Summaries.

ISBN 978-86-7587-068-5

1. Ств. насл. на упор. насл. стр.

а) Етнографска истраживања - Методологија - Зборници

COBISS.SR-ID 193292300